

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 434/2024-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SKL 99 s.r.o.**, Roľnícka 157, Bratislava, zastúpenej **URBAN & PARTNERS s.r.o.**, advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-4C/67/2016 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-4C/67/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV sa **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-4C/67/2016 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré jej **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.
- Náhradu trov konania sťažovateľke **nepriznáva**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

- Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 434/2024 z 24. júla 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu elektronickou formou 25. apríla 2024 (doplnenú podaním doručeným 24. júna 2024, pozn.), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia

svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-4C/67/2016 [predtým vedenom pod sp. zn. 4C/67/2016 (ďalej len „napadnuté konanie“)], pričom pasívne legitimovaný subjekt označila samotná sťažovateľka s prihliadnutím na časové hľadisko a tzv. reformu súdnej mapy v Slovenskej republike. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal jej primerané finančné zadost'učinenie 13 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou z 3. júna 2016 domáha náhrady škody spôsobenej jej právnomu predchodcovi nesprávnym úradným postupom, resp. nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, a to Mestskej časti Bratislava-Vajnory pri výkone preneseného výkonu štátnej správy, v prejednávanej veci nebolo ku dňu podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté, pretože prvý termín súdneho pojednávania sa uskutočnil až 24. novembra 2023 a v súčasnosti sa vykonáva iba dokazovanie. V doplnení ústavnej sťažnosti aktualizovala dobu trvania napadnutého konania a v dôsledku toho rozšírila rozsah práv, ktorých porušenie namieta, o právo na súdnu a inú právnu ochranu, právo na spravodlivý proces a zvýšila požadované primerané finančné zadost'učinenie z pôvodnej sumy 10 640 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Podľa sťažovateľky predmet napadnutého konania predstavuje bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, v namietanom konaní vystupovala aktívne, prietahy spôsobuje nesústreďený postup mestského súdu (predtým okresného súdu) a ich existencia zasahuje aj do jej práva na spravodlivý proces. Na podklade uvedeného a akcentom na prioritizáciu rýchlosti konania odôvodnila zásah do svojich uvedených práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Podpredseda mestského súdu sa stotožnil s priloženým stanoviskom zákonnej sudkyne, ktorá upozornila na nadmernú početnosť rozhodovanej agendy, keď práve vec sťažovateľky jej bola pridelená 18. januára 2018 spolu s ďalšími 370 spismi, od decembra 2019 rozhoduje aj o návrhoch na súdny výkon rozhodnutí vo veciach maloletých a v septembri 2022 jej bolo pridelených 1 450 exekučných spisov. K napadnutému konaniu uviedla, že termín pojednávania nariadený na 31. marec 2023 bol v dôsledku jej práceneschopnosti odročený na 10. október 2023, ktorý z dôvodu zmeny právneho zástupcu navrhla zmeniť sťažovateľka. Na pojednávaní 24. novembra 2023 mestský súd predniesol predbežné právne posúdenie, konštatoval absenciu preukázania nesprávneho úradného postupu ako predpokladu na priznanie nároku na náhradu škody, na čo sťažovateľka navrhla znalecké dokazovanie a na pojednávaní 8. marca 2024 sa zaviazala predložiť súkromný znalecký posudok v lehote 50 dní, listom z 26. apríla 2024

požiadala o predĺženie lehoty a mestský súd pojednávanie z dôvodu hospodárnosti 28. mája 2024 odročil bez meritórneho prejednávania sporu, nariadil termín pojednávania na 24. september 2024 (neskôr z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne bolo zrušené, pozn.) a sťažovateľka listom zo 17. júla 2024 znovu požiadala o predĺženie lehoty na predloženie znaleckého posudku. Zákonná sudkyňa poukázala na dôkazné bremeno sťažovateľky, pretože ak by uplatňovaný nárok preukázala listinnými dôkazmi spolu so žalobou, spor mohol byť rozhodnutý na prvom, resp. druhom pojednávaní.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

6. Reflektujúc petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd akcentuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru obsahuje nielen právo na spravodlivé súdne konanie, ale aj jeho parciálne súčasti, *exempli causa* právo na verejné prerokovanie veci či prejednanie záležitosti v primeranej lehote, a tak k ústavnoprávnemu prieskumu pristúpil v intenciách sťažnostného návrhu, t. j. posudzoval osobitne porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote a práva na spravodlivé súdne konanie.

IV.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

9. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že konania o nárokoch na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, ktoré si sťažovateľka uplatňuje v zmysle zákona č. 514/2013 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov proti Slovenskej republike z titulu nesprávneho úradného postupu,

predstavujú bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, pričom s prihliadnutím na miestnu príslušnosť predtým konajúceho okresného súdu je nutné poznamenať, že prejednávaná vec sťažovateľky patrila aj do jeho pomerne bežnej rozhodovacej agendy (I. ÚS 343/2021), čo sa s prihliadnutím na prechod výkonu súdnictva vzťahuje aj na mestský súd. K celkovej dĺžke napadnutého konania prispela aj samotná sťažovateľka, keď už pri uplatnení vymáhaného nároku postupovala nesústreďene a až na základe výzvy okresného súdu z 22. júna 2016 a po predĺžení lehoty predložila plnomocenstvo na jej zastupovanie a listinné dôkazy uvádzané v žalobe. Okresný súd však aj napriek tomu pristúpil k opakovanej výzve, keď sťažovateľku 18. septembra 2018 vyzval na odstránenie väd žaloby, na ktorú sťažovateľka reagovala po žiadosti o predĺženie lehoty, a to doručením listinných dôkazov 1. októbra 2018. Žiadosti o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa opakovali aj v prípade repliky sťažovateľky či predloženia znaleckého posudku (bod 4 tohto nálezu, pozn.). Rozpor so sťažovateľkou deklarovaným dôrazom na rýchlosť konania vyvolávajú práve jej opakované žiadosti o predĺženie lehoty na vyjadrenie, a to aj s odôvodnením odcestovania jej právneho zástupcu (žiadosť z 29. júna 2016, pozn.) či zmeny právneho zástupcu (žiadosť z 30. januára 2019, pozn.), hoci v predmetnom období totožná osoba vystupovala ako konateľ sťažovateľky a aj jej právny zástupca (advokát konajúci v mene advokátskej kancelárie, pozn.). Na uvedené preto ústavný súd prihliadol pri priznaní primeraného finančného zadost'učinenia.

10. Bez potreby podrobnejších analýz uskutočnených procesných úkonov je pre ústavný súd podstatné, že v napadnutom konaní nie je ani po viac ako ôsmich rokoch právoplatne rozhodnuté a okresný súd zostal opakovane nečinný, a to (1) po doručení od sťažovateľky požadovaných písomností (predložené 29. júla 2016, pozn.) do vydania pokynu vyššej súdnej úradníčky z 20. júla 2018 na vypracovanie výzvy na zaplatenie súdneho poplatku a (2) v období od zaslania dupliky žalovaného sťažovateľke a intervenientovi (odoslané 16. apríla 2019, pozn.) do 19. októbra 2022, keď zákonná sudkyňa určila termín pojednávania na 31. marec 2023 a dala pokyn na odstránenie väd podania intervenienta o preukázanie jeho právneho záujmu na výsledku konania.

11. Pokiaľ ide o obranu mestského súdu o enormnej zaťažnosti, predmetné tvrdenie síce možno vnímať ako objektívne, na strane druhej ústavný súd dáva do pozornosti, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020). Prednesené tvrdenia mestského súdu tak nebolo možné akceptovať.

12. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné priet'ahy, ktorými došlo k porušeniu uvedených práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

13. S prihliadnutím na obsah ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka na základe vlastných tvrdení o existencii zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní namieta porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie, ústavný súd poznamenáva, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť konania pred orgánom

verejnej moci obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, respektíve práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bližšie bod 6 tohto nálezu, pozn.). K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu z týchto dôvodov však napriek tomu môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prietahy (spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou), ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného konania signalizujú, že v postupe orgánu verejnej moci došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*). In concreto základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže byť porušené v dôsledku existencie zbytočných prietáhov v konaní orgánu verejnej moci len za kumulatívneho splnenia, že (1) v rozporovanom konaní ústavný súd zistí a vo svojom rozhodnutí vysloví porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a (2) intenzita zbytočných prietáhov vo svojej podstate znamená úplne zmarenie možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ochrany ktorých sa domáha (III. ÚS 49/04, III. ÚS 348/05, I. ÚS 271/2021), čo sa prednostne predpokladá v niekoľkoročnom, spravidla desiatky rokov trvajúcim konaní, čo nie je prípadom sťažovateľky.

14. S ohľadom na všetky tieto okolnosti ústavný súd uzatvára, že rozsah konštatovaných prietáhov nedosiahol intenzitu odmietnutia spravodlivosti, a preto v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel [§ 133 ods. 1 *a contrario* zákona o ústavnom súde (bod 4 výroku tohto nálezu)].

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Keďže v napadnutom konaní nebolo právoplatné rozhodnuté, ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

16. Vzhľadom na konštatovanú činnosť mestského súdu (predtým okresného súdu), správanie sťažovateľky, uložený príkaz konať, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, majúc na pamäti, že cieľom priznania finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie 2 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 3 a 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

17. Sťažovateľka, resp. jej právny zástupca si náhradu trov konania uplatnili nesprávne, keďže žiadajú, aby ústavný súd uložil povinnosť náhrady trov konania Okresnému súdu Senica, ktorý ale nie je účastníkom tohto konania pred ústavným súdom (§ 73 v spojení s § 125 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd, viazaný petitom ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde), preto náhradu trov konania sťažovateľke nepriznal (bod 5 výroku tohto nálezu).

18. Ako *obiter dictum* a v nadväznosti na doplnenie ústavnej sťažnosti (podanie doručené ústavnému súdu 5. augusta 2024, pozn.) v čase po jej predbežnom prerokovaní ústavný súd dôrazne pripomína, že zmeny a doplnenia ústavnej sťažnosti vrátane namietania porušených práv a formulácie svojich požiadaviek nie je možné uskutočňovať bez časového obmedzenia a okrem esenciálnej podmienky včasného podania ústavnej sťažnosti (§ 124 zákona o ústavnom súde) je nutné osobitne percipovať aj druhý temporálny aspekt konania podľa čl. 127 ústavy, ktorý spočíva v okamihu predbežného prerokovania už podanej ústavnej sťažnosti, pretože ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne, prijme ho na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde). *Ipsa facto* ústavnú sťažnosť možno meniť a dopĺňať len do momentu jej prijatia na ďalšie konanie, pretože ústavný súd v uznesení o prijatí ústavnej sťažnosti presne vymedzí predmet ďalšieho ústavnoprávneho prieskumu, ktorý nie je možné neskôr rozširovať. Z uvedeného dôvodu ústavný súd na doplnenie ústavnej sťažnosti v tomto konaní neprihliadal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu